

Lietuvos Respublikos ūkio ministerija

Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimo paslaugos

2013 m. vasario 18 d. Pirkimo Sutartis Nr. 8-33

Galutinės vertinimo ataskaitos santrauka

2013 m. spalio mėn.

Lietuvos Respublikos ūkio ministerija	Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimas	2 lapas iš 9
	Galutinės vertinimo ataskaitos santrauka	

Vertinimo tikslas, uždaviniai ir metodai

Pagrindinis vertinimo tikslas – tobulinti ES struktūrinės paramos panaudojimą turizmo srityje, nustatant paramos poveikį, tikslingumą, investicijų prioritetus 2014–2020 m. programavimo laikotarpiui.

Vertinimo uždaviniai:

1. Įvertinti 2007–2013 m. ES paramos panaudojimo rezultatyvumą, efektyvumą ir poveikį (įtaką) turizmo sektoriaus augimui.
2. Sudaryti patraukliausius turistinius maršrutus vietos ir užsienio turistams, didžiausio turistinio potencialo teritorijose, kurios išskirtos Nacionalinėje turizmo plėtros programoje.
3. Atsižvelgiant į sudarytus turizmo maršrutus, pasiūlyti 2014–2020 m. turizmo priemones, remiamas veiklas ir paramos formas pagal kiekvieną iš priemonių.

Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimo metu buvo naudojami šie kiekybiniai ir kokybiniai **vertinimo metodai**:

1. **Pirminių ir antrinių šaltinių informacijos analizė.** Pirminių ir antrinių informacijos šaltinių analizė yra kokybinis vertinimo metodas, kuris buvo taikytas siekiant nustatyti priežastinius – pasekminius ryšius ir geriau suprasti kontekstą. Buvo analizuojami šie dokumentai ir duomenys: Lietuvos ir ES strateginiai dokumentai, SFMIS ir Statistikos departamento duomenys, Kultūros paveldo departamento, ŪM, LVPA ir kitų ES paramą administruojančių institucijų dokumentai ir duomenys apie projektų finansavimą ir įgyvendinimą.
2. **Interviu.** Interviu (kokybinis vertinimo metodas) buvo vykdomi su turizmo srityje veikiančių ir už ES paramos administravimą atsakingų institucijų atstovais, siekiant išsiaiškinti nuomonę įvairiais su Vertinimu susijusiais klausimais. Interviu duomenys buvo naudojami rengiant atsakymus į Vertinimo klausimus, formuluojant išvadas bei rekomendacijas.
3. **Apklausa.** Apklausa yra kiekybinis duomenų rinkimo metodas, kurį taikant buvo apklausiamos dvi respondentų grupės: projektų vykdytojai ir organizacijos bei institucijos veikiančios turizmo sektoriuje (turizmo informacijos centrai, kelionių organizatoriai). Vykdam apklausas buvo siekiama surinkti duomenis apie ES paramos lėšomis finansuojamų turizmo objektų užbaigtumą ir pritaikomumą turizmui, taip pat buvo siekiama išsiaiškinti respondentų nuomonę dėl su turizmo

Lietuvos Respublikos ūkio ministerija	Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimas	3 lapas iš 9
	Galutinės vertinimo ataskaitos santrauka	

srities priemonėmis ir projektų įgyvendinimu susijusių problemų, galimų jų sprendimo būdų bei priemonėmis suplanuotų veiklų atitikimo visuomenės poreikiams.

4. **Atvejo studijos.** Atvejo studijų metodas buvo taikomas siekiant atlikti detalią atskirų ES paramos panaudojimo atvejų (projektų) analizę ir išskirti gerosios praktikos pavyzdžius. Vykdamas Vertinimą buvo atlikta dviejų gerosios praktikos pavyzdžių – ES paramos lėšomis finansuotų turizmo srities projektų – analizė.

5. **Poveikio vertinimo modelis.** ES paramos poveikio turizmui vertinimas buvo atliktas remiantis sukurtu poveikio vertinimo modeliu.

6. **Ekspertinis vertinimas.** Išvados, atsakymams į Vertinimo klausimus ir pasiūlymams bei rekomendacijoms rengti taikytas kokybinis vertinimo metodas – ekspertinis vertinimas.

Vertinimo rezultatų santrauka

Lietuvos turizmo sektoriui ES struktūrinių fondų parama 2007–2013 m. skiriama pagal 2007–2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programą. Pagal šios programos 1 prioriteto „Vietinė ir urbanistinė plėtra, kultūros paveldo ir gamtos išsaugojimas bei pritaikymas turizmo plėtrai“ priemonių grupę „Atvykstamojo ir vietos turizmo skatinimas naudojant gamtos išteklius, kultūros paveldą ir sukuriant palankesnes aktyvaus poilsio sąlygas“ parama dažniausiai buvo teikiama viešiesiems juridiniams asmenims, tačiau dalis lėšų buvo paskirstytos ir privataus sektoriaus subjektams. Bendrai projektų įgyvendinimui buvo skirta ~867 mln. Lt paramos lėšų. Šios lėšos pagal šešias priemones paskirstytos viešosios turizmo infrastruktūros kūrimui ir gerinimui, viešųjų nekilnojamojų kultūros paveldo objektų pritaikymui turizmui, turizmo produktų plėtros, dalykinio turizmo ir turizmo rinkodaros skatinimui, informacijos apie turizmo galimybes Lietuvoje sklaidai bei privačių juridinių asmenų investicijų į turizmą skatinimui.

Siekiant įvertinti ES struktūrinės paramos panaudojimą turizmo srityje ir jį tobulinti, buvo atliktas 2007-2013 metų ES paramos Lietuvos turizmo sektoriuje panaudojimo vertinimas, taip pat buvo sudaryti patraukliausi turistiniai maršrutai, pasiūlytos priemonės turizmo srities projektų finansavimui 2014-2020 m. programavimo periodu, remiamos veiklos bei paramos formos. Parengtos išvados bei rekomendacijos dėl maršrutų, finansuotinių priemonių ir veiklų buvo derinamos su turizmo planavimo dokumentais, tokiais kaip Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, Nacionalinė turizmo plėtros 2010–2013 m. programa, autoturizmo trasų ir vandens turizmo trasų specialusis planas ir kitais.

Lietuvos Respublikos ūkio ministerija	Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimas	4 lapas iš 9
	Galutinės vertinimo ataskaitos santrauka	

ES paramos turizmo sričiai rezultatyvumo vertinimas

Iki 2013 metų spalio mėnesio buvo išmokėta 74 % numatyto finansavimo ir įgyvendinta 80 % planuotų įgyvendinti turizmo srities projektų. Paramos išmokėjimo tempas ir apimtys pagal daugelį priemonių yra pakankami tam, kad laiku būtų panaudotas visas numatytas finansavimas, o planuojamų įgyvendinti projektų skaičius prognozuojama, kad bus viršytas. Dėl didesnio nei planuota projektų skaičiaus buvo daugiau pastatyta naujų ar sutvarkyta esamų turistų traukos objektų nei yra numatyta Sanglaudos skatinimo veikslių programos priede. Taip pat planuojama, kad bus viršytas Sanglaudos skatinimo veikslių programos priede numatytas rodiklis dėl naujų (tiesioginių) darbo vietų. Vertinimo duomenimis, šis rodiklis didžiąja dalimi jau yra pasiektas – sukurta ~97 % planuotų sukurti darbo vietų. Nepaisant to, kad rodikliai dėl naujų (tiesioginių) darbo vietų ir pastatytų naujų ar sutvarkytų esamų turistų traukos objektų turėtų būti pasiekti arba viršyti, dėl didelio projektų skaičiaus ir didelės paramos sklaidos, dalis turizmo objektų gali būti sutvarkyti nekompleksiškai.

ES paramos turizmo sričiai efektyvumo vertinimas

ES paramos lėšų panaudojimo efektyvumas buvo vertintas atsižvelgiant į pritrauktų turistų skaičių ir jų pritraukimui panaudotos paramos apimtį. Nors ES paramos panaudojimo efektyvumo rodikliai priklausomai nuo priemonės skiriasi, tačiau bendrai pagal visas priemones į ES lėšomis finansuotus objektus buvo pritraukta daugiau nei planuota turistų, kuriems pritraukti buvo skirta mažiau nei planuota lėšų. ES paramos turizmo sričiai panaudojimo efektyvumas gali būti padidintas didinant turizmo objektų tvarkymo kompleksumą. Dėl didelės paramos sklaidos į atskirus objektus pritraukiama mažiau turistų, prastėja lėšų panaudojimo efektyvumo rodikliai. Ir atvirkščiai: ES paramos lėšų panaudojimo efektyvumas yra didesnis, kai investuojama ne į pavienius geografiškai tarpusavyje nutolusius turizmo objektus, bet kai didelio turistinio potencialo teritorijos yra tvarkomos kompleksiai. Be to, siekiant padidinti ES paramos turizmo sričiai efektyvumą, priemonės turėtų būti orientuotos į visapusišką objektų pritaikymą turizmui, o ne į atskiras veiklas, kurių finansavimas neužtikrina kompleksinio. Sąlygos padidinti ES paramos lėšų panaudojimo efektyvumą (tiek investicijų, tiek pritrauktų turistų prasme) taip pat būtų sudarytos stiprinant bendradarbiavimą tarp projektų vykdytojų (pvz., tarp skirtingų rajonų savivaldybių) ir stiprinant projektus įgyvendinančių viešojo sektoriaus subjektų bendradarbiavimą su verslo atstovais. Tai leistų padidinti paslaugų turizmo objektuose pasiūlą ir pagerinti jų kokybę.

Lietuvos Respublikos ūkio ministerija	Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimas	5 lapas iš 9
	Galutinės vertinimo ataskaitos santrauka	

ES paramos turizmo sričiai poveikio vertinimas

45 savivaldybėse iš 53, kuriose buvo įgyvendintas bent vienas projektas, suplanuotos turizmo priemonės turėjo neutralų poveikį. Tikėtina, kad teigiamas poveikis nėra pastebimas todėl, kad projektų sklaida yra didelė, o suplanuotos priemonės nėra orientuotos į kompleksinę turizmo plėtrą. Kita nepastebimo poveikio priežastis gali būti susijusi su projektų veiklų specifika: dalies įgyvendintų projektų veikla buvo nukreipta ne į patrauklių turizmo produktų kūrimą, siekiant prisidėti prie turizmo plėtros ir pritraukti daugiau turistų, bet į objekto išsaugojimą ir atskirų infrastruktūros elementų sutvarkymą.

Atskirų objektų sutvarkymas, nors ir nekompleksiškas, kai ES paramos lėšomis pastatytas ar sutvarkytas objektas yra naudojamas vietos bendruomenės poreikiams, turi teigiamą socialinį poveikį. Turizmo srities priemonių įgyvendinimas taip pat daro teigiamą įtaką nedarbo lygiui: tose savivaldybėse, kuriose buvo suplanuotos santykinai didesnės investicijos naujiems turizmo objektams pastatyti ar esamiems sutvarkyti, teigiami nedarbo lygio pokyčiai buvo reikšmingesni, t. y. nedarbo lygis arba mažėjo, arba didėjo mažiau, nei kitose savivaldybėse.

ES paramos lėšos panaudojimas turizmo sektoriaus plėtrai sudaro galimybes pritraukti didesnius turistų srautus, sukurti naujų nišų verslui ir taip skatinti užsienio ir vietos investicijų augimą. Pritraukiamos užsienio šalių investicijos, didėjantis importas ir vartojimas prisideda prie šalies bendro vidaus produkto ir kartu ekonomikos augimo.

Siekiant padidinti teigiamą ES paramos poveikį Lietuvos turizmo sektoriui, tikslinga didesnę dėmesį sutelkti į projektų įgyvendinimą didžiausio turistinio potencialo vietovėse, siekti kompleksiskai išnaudoti vietovės turizmo potencialą ir jau esamą turizmo infrastruktūrą.

ES paramos lėšomis finansuotų objektų pritaikomumo turizmui vertinimas

Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priede numatyta, kad įgyvendinus ES paramos lėšomis finansuojamas turizmo srities priemones bus pastatytas naujas ar sutvarkytas esamas 85 turistų traukos objektas. Iki 2013 metų spalio mėn. buvo įgyvendinta daugiau kaip 130 projektų ir pastatyta daugiau kaip 190 naujų ar sutvarkyta esamų turistų traukos objektų. Atsižvelgiant į tai, kad planuojama šio rodiklio reikšmė jau yra pasiekta, o dalis projektų vis dar yra įgyvendinami, tikėtina, kad bendras turizmui pritaikytų objektų skaičius bus kelis kartus didesnis, nei planuota. Daugiau nei 70 proc. visų finansuotų objektų jau faktiškai pritraukė turistų, todėl galima teigti, kad didžioji dalis objektų bent iš dalies yra pritaikyti turizmui. Tačiau dėl didelio įgyvendintų projektų skaičiaus ir ES paramos geografinės sklaidos, projektų pritaikomumas turizmui gali nukentėti, t. y. turistų traukos objektų sutvarkymas ir pritaikymas turizmui dėl lėšų trūkumo gali būti tik dalinis.

Lietuvos Respublikos ūkio ministerija	Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimas	6 lapas iš 9
	Galutinės vertinimo ataskaitos santrauka	

Apklausoje metu nustatyta, kad 26,7% projektų vykdytojų mano, jog jų administruojamas objektas dar nėra visiškai pritaikytas turizmui ir teigia, kad, jei suplanuotos priemonės būtų orientuotos į pilną objektų užbaigtumą ir pritaikomumą, o skiriama parama būtų labiau koncentruota, tuomet objektai būtų geriau pritaikyti turistams, o lankytojų pritraukta daugiau.

Kompleksiniai turistiniai maršrutai, finansuojami ir finansuoti turizmo objektai

Atlikus turizmo sektoriaus analizę sudaryta 14 patraukliausių kompleksinių maršrutų didžiausio turistinio potencialo teritorijose (regionuose):

- ▶ Vilnius – Kernavė
- ▶ Vilnius – Trakai
- ▶ Vilnius – Medininkai
- ▶ Druskininkai – Liškiava – Merkinė
- ▶ Merkinė – Marcinkonys
- ▶ Klaipėda – Palanga (Šventoji) – Kretinga
- ▶ Klaipėda – Nida
- ▶ Klaipėda – Šilutė – Rusnė
- ▶ Kaunas – Rumšiškės – Birštonas
- ▶ Kaunas – Raudondvaris – Jurbarkas
- ▶ Kaunas – Zapyškis – Gelgaudiškis
- ▶ Plateliai – Plungė
- ▶ Molėtai – Anykščiai
- ▶ Ignalina – Zarasai

Prioritetiniai turizmo produktai pagal vietas:

- ▶ Kultūrinis turizmas (ir autoturizmo trasų infrastruktūra): Vilnius–Trakai–Kernavė–Medininkai, Klaipėda–Palanga (Šventoji)–Kretinga– Neringa–Šilutė–Rusnė, Kaunas–Jurbarkas, Plungė–Plateliai.
- ▶ Dviračių turizmas: Vilnius–Trakai, Druskininkai–Merkinė, Pajūrio dviračių trasa, Panemunės dviračių trasa (Kaunas–Zapyškis–Kulautuva–Raudondvaris–Kaunas).

Lietuvos Respublikos ūkio ministerija	Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimas	7 lapas iš 9
	Galutinės vertinimo ataskaitos santrauka	

- ▶ Vandens turizmas: Baltijos jūra, Kuršių ir Kauno marios, Platelių ir Galvės ežerai, nacionalinės vandens turizmo trasos: Neris, Nemunas, Aukštaitijos ežerynas, Šventosios turistinė trasa (su Antalieptės mariomis ir Sartų ežeru), Merkys.
- ▶ Ekologinis turizmas: Dzūkijos nacionalinis parkas (traukos vietovė Marcinkonys), Kuršių nerijos nacionalinis parkas (traukos vietovė Neringa), Nemuno deltos regioninis parkas (traukos vietovės Ventė ir Rusnė), Žemaitijos nacionalinis parkas (traukos vietovė Plateliai).
- ▶ Žiemos aktyvus poilsis (Anykščiai ir Ignalina).
- ▶ Sveikatos turizmas (Vilnius, Trakai, Druskininkai, Neringa, Palanga, Šventoji, Kaunas, Birštonas, Ignalina, Anykščiai).
- ▶ Dalykinis (konferencijų) turizmas (Vilnius).

Finansuoti turizmo produktai

Lietuvos turizmo produktai, atitinkantys naujosios ES turizmo politikos ir nacionalinius turizmo planavimo prioritetus: kultūrinis turizmas, aktyvaus poilsio turizmas, sveikatos turizmas, dalykinis (konferencijų) turizmas. Vykdamas interviu ir apklausas nustatyta, kad patraukliausi turizmo produktai yra kultūrinis ir aktyvaus poilsio turizmas. Didžiausius turistų srautus pritraukia kultūros paveldas ir muziejai. Turizmui svarbiausi kultūros ir gamtos išteklių: UNESCO pripažinimą turintys objektai (vietovės), nacionalinės svarbos kultūros paveldas, lankomiausi muziejai, saugomos teritorijos ir unikalūs kraštovaizdis.

Nacionalinėje turizmo plėtros programoje išskirti 7 prioritetiniai turizmo plėtros regionai:

- ▶ Pajūrio;
- ▶ Žemaitijos aukštumų;
- ▶ Nemuno žemupio;
- ▶ Rytų Aukštaitijos ežerų;
- ▶ Vilniaus;
- ▶ Pietų Dzūkijos miškų;
- ▶ Kurortų ir kurortinių teritorijų (Anykščiai ir Birštonas).

Atlikta turizmo sektoriaus analizė parodė, kad tarptautiniam turizmui patraukliausi yra pajūrio, Vilniaus ir pietų Dzūkijos miškų regionai, nacionaliniam - Nemuno žemupio, Rytų Aukštaitijos ežerų, Žemaitijos aukštumų regionai, Birštono kurortas ir Anykščių kurortinė teritorija.

Didžiausio turistinio potencialo teritorijos, kuriose prioritetas teikiamas kultūrinio turizmo plėtrai, numatytas 4 regionuose: Pajūrio, Vilniaus, Žemaitijos aukštumų ir Nemuno žemupio. ES parama

Lietuvos Respublikos ūkio ministerija	Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimas	8 lapas iš 9
	Galutinės vertinimo ataskaitos santrauka	

2007-2013 m. laikotarpiu viešųjų ir privačių kultūros paveldo objektų pritaikymo turizmui projektams buvo skiriama valstybės ir regionų projektų planavimo ir konkurso atrankos būdu. Įvertinus ES struktūrinių fondų paramos lėšomis finansuotų nekilnojamųjų kultūros vertybių geografinį pasiskirstymą, nustatyta, kad didžioji dalis (~60 proc.) turizmui pritaikytų kultūros paveldo vertybių yra prioritetingose turistinėse vietovėse, tačiau didelė dalis šių objektų nėra pilnai užbaigti, neteikiamos kompleksinės turizmo paslaugos, daugiau lėšų investuota į pačią infrastruktūrą, o ne paslaugų kokybės gerinimą. Kaip geros praktikos pavyzdžiai gali būti išskirta Pakruojo dvaro sodyba, Kurtuvėnų dvaro sodyba, Užutrakio dvaro sodyba. Siekiant, kad ES parama kultūrinio turizmo vystymui būtų racionaliai panaudojama ir prisidėtų prie atvykstamojo ir vietinio turizmo rodiklių gerinimo, nacionalinės reikšmės turistiniai maršrutai turi būti vystomi didžiausio turistinio potencialo teritorijose, atsižvelgiant į nacionalinius turizmo prioritetus ir ES lėšomis įgyvendintų turizmo projektų baigtumą. Tik pilnai sutvarkyti kultūros paveldo objektai (pastatai, paslaugos, parkai, privažiavimas, ženklai ir t.t.) ir pritaikyti teikti kompleksines paslaugas turistams, sukurs turistinės traukos centrus, sudarys sąlygas laisvalaikio praleidimui, juose organizuojami renginiai didins vietovės turistinį patrauklumą ir formuos turistų srautus (Medininkų pilis, Panemunės pilis, Sapielių rūmai ir kt.). Svarbiausiais vaidmuo tenka viešos ir privačios partnerystės projektų įgyvendinimui (Pakruojo dvaro sodybos pavyzdys).

Didžiausio turistinio potencialo teritorijos, kuriose prioritetą teikiamas aktyvaus poilsio plėtrai, numatytas visuose 7 regionuose. Visos šios vietovės apima svarbiausius Lietuvos gamtos išteklius ir svarbiausias saugomas teritorijas. Tačiau būtina pažymėti, kad aktyvaus turizmo produktai dažniausiai yra sezoniniai ir turistų susidomėjimo sulaukia gegužės–rugsėjo mėn. Prioritetinės aktyvaus poilsio rūšys – dviračių, vandens, ekologinis (pažintinis) turizmas, žiemos aktyvus poilsis. Aktyvaus poilsio turizmo infrastruktūra yra susijusi su vandens, dviračių ir pėsčiųjų trasomis, slidinėjimo infrastruktūra. Didžiausią turistinį potencialą aktyvaus poilsio plėtrai turi didieji Lietuvos miestai, kurortai ir saugomos teritorijos. ES parama 2007-2013 m. laikotarpiu aktyvaus poilsio plėtros projektams buvo skiriama valstybės ir regionų projektų planavimo būdu. Didžioji dalis aktyvaus turizmo projektų įgyvendinta didžiausio turistinio potencialo regionuose. ES lėšomis įgyvendintų projektų vertinimas parodė, kad vandens ir dviračių turizmo trasų infrastruktūra įrengiama fragmentiškai, trūksta institucijų bendradarbiavimo ir nacionalinių turizmo planavimo dokumentų sprendinių įgyvendinimo. Geros praktikos pavyzdžiai: Snow arena, Lietuvos žiemos sporto centras, Šaltojo karo muziejus. Trūksta tokių projektų, kaip Pajūrio dviračių trasa ar Nemuno vandens kelias, iniciatyvų ir įgyvendinimo. Siekiant, kad ES parama būtų naudojama pagal darnaus turizmo principus, nacionalinės reikšmės turistiniai maršrutai turi būti vystomi didžiausio turistinio potencialo teritorijose, atsižvelgiant į nacionalinius turizmo prioritetus (LR bendrasis planas, Nacionalinių vandens turizmo trasų specialusis planas), todėl aktyvaus poilsio prioritetai –

Lietuvos Respublikos ūkio ministerija	Europos Sąjungos paramos poveikio Lietuvos turizmo sektoriui ir plėtros galimybių vertinimas	9 lapas iš 9
	Galutinės vertinimo ataskaitos santrauka	

tarptautinių EuroVelo 10 ir 11 trasų infrastruktūra, nacionalinės vandens turizmo trasos, žiemos aktyvaus poilsio infrastruktūra. Svarbiausias vaidmuo tenka bendradarbiavimo projektams.

Didžiausio turistinio potencialo teritorijos, kuriose prioritetas teikiamas sveikatos turizmo plėtrai, numatytas 5 regionuose (išskyrus Plungės – Telšių ir Rytų Aukštaitijos ežerų). Sveikatos turizmo produktai mažina sezoniškumo įtaką turizmui ir turistų pritraukia ištisus metus. Daugiausia projektų 2007-2013 m. laikotarpiu inicijavo ir įgyvendino verslo subjektai, kai projektų buvo atrenkami konkurso būdu. Daugiausia su sveikatos turizmu susijusių projektų įgyvendinta Druskininkuose ir pajūrio regione (Klaipėdoje ir Palangoje). Siekiant paskatinti sveikatos turizmo paslaugų eksportą ir gerinti ne infrastruktūrą, o paslaugų kokybę, didžiausiais dėmesys turi būti skiriamas bendradarbiavimo turizmo sektoriuje skatinimui, remiant tematinių tinklų ar klasterizacijos procesus. Prioritetinės sveikatos turizmo traukos vietovės – kurortai ir didieji Lietuvos miestai.

Prioritetas dalykinio (konferencijų) turizmo plėtrai numatytas tik Vilniaus regione. Tačiau ES parama 2007-2013 m. laikotarpiu skirta ne tik Vilniaus, bet ir Pajūrio regionui bei Druskininkų kurortui. ES lėšomis įrengiamos nedidelės konferencijų salės viešbučiuose, kultūros paveldo ir kituose objektuose, tačiau Lietuvoje trūksta išskirtinėse vietose esančių ir didelių kongresų (konferencijų) centrų, kurie talpintų 3000-5000 dalyvių (įskaitant apgyvendinimo ir maitinimo paslaugas). Siekiant paskatinti konferencijų turizmo paslaugų eksportą ir gerinti ne infrastruktūrą, o paslaugų kokybę, didžiausiais dėmesys turi būti skiriamas bendradarbiavimo turizmo sektoriuje skatinimui, remiant tematinių tinklų ar klasterizacijos procesus. Įvertinus pasiekiamumo galimybes ir turizmo paslaugų išvystymo lygį, ateityje prioritetinėmis konferencijų turizmo vietovėmis galėtų būti ne tik Vilnius, bet ir Lietuvos kurortai, Kaunas, Kaipėda.

2014-2020 m. laikotarpiu pagrindiniai turizmo vystymo tikslai, susiję su kultūriniu ir aktyvaus poilsio turizmu, turėtų būti nukreipti į kultūros ir gamtos paveldo išsaugojimą, tradicijų ir šiuolaikinės kultūrinės veiklos pristatymą, prisijungimą prie Europos turistinių kelių (EuroVelo trasos, parkų, piligrimų ir kt.). Atrenkant finansuotinus turizmo objektus, didžiausią dėmesį rekomenduojama skirti objektams, kurie atitinka nacionalinius turizmo plėtros prioritetus, yra įtraukti į valstybines programas, yra šalia nacionalinių autoturizmo, vandens turizmo ir dviračių turizmo trasų, plėtra numatyta savivaldybių bendruosiuose, strateginiuose planuose ar parkų tvarkymo planuose.